

Передплата
на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1.70 кор.
За границею:
на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Пощиноне число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреді: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пассажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.

Рекламації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсіланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Przegląd powszechny pro Rusykhiv.

(X) Краківський місячник подає у випуску за вересень п. з. Z naszych wydawnictw статью кс. Яна Урбана, Єзюїта добре ознайомленого з відносинами польско-руськими, в котрій оцінює видаваний під редакцією д-ра Ф. Конечного Świat Słowiański. Сей місячник заснований для плекання в польській суспільности ідеї славянської, подавав поважні розвідки з обсягу славянознавства а крім того огляд культурного, національного і літературного руху всіх славянських народів. В тім напрямі Świat Słowiański багато причинив ся до ознайомлення Поляків з Славянщиною, а також про руску справу подавав від часу до часу цінні розвідки і поясняв польській суспільности руску справу, до котрої відносив ся прихильно і тим підготовлював підвалини до вирозумілости і обопільного порозуміння.

Одначе перегадом змінив Świat Słowiański очевидно під впливом всепольскої і всеславянської струї свої погляди на руску справу і на польско-руські взаємини. До сеї зміни на пряму і поглядів Świata Słowiańskiego навіязує кс. Ян Урбан свої замітки, з котрими цікаво буде познайомити ся нашій суспільности.

Протягом трох літ, пише кс. Я. Урбан, користував ся Świat Słowiański кождою нагодою, щоби зувяляти свою прихильність супроти всіх змагань Русинів

для подвигнення народної культури. Вважав їх народністю окремішною від Москалів, хоч не щадив гайдамацких вибриків провідників українофільства. В останних часах з виступом на видівню т. зв. «старорусинів» змінили ся також відносини Świata Słow. до рускої справи. Почало ся поважне зближенє до москвофільської партії, а зворот в ту сторону викликав озябленє відносин до українських народовців, а се не вважає кс. Урбан ані річию конечною, ані узазадненою. Витягати до когось цілими літами руку, коли сей обертає ся лише плечима, каже кс. Урбан, то може знеохотити (як довго Św. Sł. відносив ся прихильно до руск. справи — ми також відзивали ся до него прихильно і не обертали ся плечима — се можна провирити — Ред. Русл.); але справедливо замічає кс. Урбан, що колиб навіть так було, то Św. Sł. не повинен би з вибраної раз дороги звернути навіть під впливом знеохоти (ми приписуємо се у великій часті палкій вдачі редактора і иншим впливам — Ред. Русл.). Кс. Урбан припускає, що теперішним москвофілам не можна закидувати рублярства (блаженні віруючі! а впрочім причиняє ся до сего і фінансовий занепад Росії) ані плацєня перед російським чиновництвом (а поїздка Глебовіцкогo? — Ред.), стоять они морально висше(?) від своїх попередників (доноси Аделі Карвовскої і т. и. в Росію на Українців і на тутешній рух культурний руский! — Ред.). Мають они, каже кс.

Я. У., більше такту (може проворности? — Ред.) і більше оглади від загалу мєнерів українофільських. Однак признає, що москвофільство в Галичині єштучним витвором і не можна єго вважати виразом свідомости руского народу, а Świat Słow. знає дуже добре, що в Галичині живе побіч Поляків лише оден одинокий нарід укр. руский (rusiński), котрий не почувє ся нігде „Москалем“ навіть там, де вибирає Маркова або Глебовіцкогo. Они придбали собі прихильність народу, каже кс. Урбан, не своєю „всеросійскою“ ідеологією, але опозицією до українського гайдамацтва, котре в многих місцях навіть народова стало осоружним (Марков і Глебовіцкий завдячують свої успіхи вчасті пособлюваню Ради Народової, котрій небезпечним видало ся українство, а вчасті довголітній консолідаційній роботі рускої опозиції в спілці з москвофілами, котра думала тим побороти умірковану реальну політику — Ред.).

Коли провідники українства позбудуть ся свого радикалізму, тоді і „староруский“ люд пристанє до них, не дбаючи про всеросійське „обдінєнє“, котре єго так мало обходить, як і єдність і окремішність України. Скажемо ще більше, пише дальше кс. Урбан, День, в котрім «старорускі» послы вспіють в Галичині відкрити першу «московську» школу народну, буде хіба останнім днем їх впливу і значіння. Бо сеж відомо, що ті самі послы, що в парламенті промовляли

Польські конспірації серед руських питомців і духовенства в Галичині в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Гречанський зізнає, що після виходу з семінарії культивовав та ширив дальше сї ідеї, а так само мали робити його товариші. З сього вносили власти, що тайне товариство, якого вони були членами, ще й в р. 1838 жило і розвивало ся.

В наслідок доносу Гречанського переведено ревізію а опісля увязнено в вересні 1838 р. та приміщено у вязниці в Стрию священиків: Гречанського, Охримовича, Покінського і Крижановского а що вязниця в Стрию не давала заперуки, що вязні не втечуть, тому перевезено їх до вязниці карного суду у Львові. В жовтні 1838 р. увязнено ще й Мих. Гадзіньского. Про увязненє священиків з львівської єпархії повідомила президія губернії митрополита. З окрема увязнено в жовтні 1838 р. о. Мих. Куль-

чицкого і о. Мінчакевича з перемискої єпархії.

Замітне, що шематизм львівської архієпархії виказував аж трєх священиків Михайлів Гадзіньских, тому веліла дотєнна президія губернії перевести ревізію у всіх трєх, а між ними у пароха в Пневій, якого вже раніше при афері Слоневского характеризував коломийський староста, як чоловіка дуже розумного, а тим самим небезпечного. Гадзіньский в Пневій, батько осьми дітей, був сильно сею ревізією наполоханий. Переведжено її в прив'язі сильної військової асистенції. Гадзіньский був старшим чоловіком, а що висвячено його ще в р. 1811, тому не міг брати участі в конспіраціях питомців з р. 1834. Він звернув ся з просьбою до митрополита, щоби виправдав його перед президією губернії, на що остання 29. листопада (Nr. 2451) відповіла, що Гадзіньский „parochus in Pniowe nulli suspicioni obnoxius sit“.

Судове слідство продовжувано немов би нарочно, в нескінченість, не зважаючи на те, що увязнені були мужами і батьками дрібних діточок. Минав рік, а слідству не було кінця. Можна увявити собі страшну розпуку бідних жінок увязнених священиків, яким забрано мужів,

батьків та видерто кривлю над головою і останній кусник хліба. В тяжкій розпуці, яку подвоювала довга слідча вязниця, звертали ся бідні жінки до архієпископа Франца-Карла, що в вересні 1839 р. переїздив через Галичину, або впрост до цісаря о приспінєнє слідства а зглядно о помилованє, але надармо. Найкрасше хіба письмо жінки о. Мих. Мінчакевича, що лишилась з троїма дрібними діточками. Видно в нїм розпуку але й гордість. Вона не просила о ласку, о помилованє, але жадала скорого покінченя слідства:

„Verweist stehe ich, писала вона, sammt drey, kleinen, kaum lallenden Kindern und sehe mit banger Ungewissheit der Rückkehr des Gatten und Vaters entgegen. Ich will Euer Kaiserlichen Hoheit nicht mit einer unbescheidenen Bitte, nämlich um eine Begnadigung anzuflehen zur Last fallen, sondern ich verlange bey der inneren festen Überzeugung von der Unschuld meines Ehegatten nichts anderes, als die hohe Einwirkung, damit die Untersuchung beendigt werde.“

(Дальше буде).

по московски, приневолені до своїх виборців говорити по „українськи“, з легка лише підливаючи свою мову „московським“ сосом (бо й таки не вміють говорити чистою московщиною — Ред.).

І сьвященники «старорускі» так само уживають окремішного язика руского в зносинах з парафіянами, як і їх брата в Христі — народовці і українці. Одним словом, «староруска» програма, о скільки містить всеросійську «єдність», є програмою певної частини рускої інтелігенції, а не руского народу і тому не треба її так живо брати собі до серця, для того тільки, що з москвофілами лекше можна погодити ся. Але годі спускати ся дуже і на «консерватизм» старорусинів, коли доходить нас вісти про організоване ними полонництво до Почаєва і Києва, де вже з уст такого Віталія не почує нарід нічого иншого крім слів ненависти і крайної демагогії (справді з обуренням оповідали про промови Віталія деякі селяни з Брідщини, котрих там повезли москвофіли. — Ред.). Кс. Урбан радить отже, щоби Świat Słow. відносив ся стало до Русинів прихильно, а при тім з більшою троха резервою до „старорусинів“ а з більшою ще терпеливостю до народовців, бо й они може в своїй гайдамаччині доведуть ad absurdum і затрублять до відвороту (вже й тепер розмови п. Будзиновского з ред. всепольского Słowa стають певним доказом отверезеня. — Ред. «Русл.»), може й они видадуть з посеред себе людей, з котрими можна буде порозуміти ся.

Друга замітка кс. Урбана відносить ся до справи унії. Świat Słow. якось раз висловив ся, що нам се байдуже, чи Русини будуть уніятами, чи відпадуть від катола. Церквя, хоч знаємо, що се не є все одно. Упереджене до унії є зовсім небажаною річю. Нераз Świat Słowiański згадував про якісь „привілеї“ греко-катола. обряду в справі переходу (часто навіть крутими дорогами обминаня) є привілеєм, то такий сам привілей має і обряд латинський, з котрого також не вільно утікати. (Від кількох місяців латинники дуже ревно взяли ся на вертати греко-католиків, як можна переконати ся з оголошень в часописах. — Ред. «Русл.»).

Świat Słow. нераз писав, що пора вже перестати „опікувати ся“ унією і т. п. Не знаю, пише кс. Урбан, яку опіку розуміє Świat Słow., але думаємо, що якби була нагода заявити яку опіку греко-кат. обрядови, то до того ми обовязані яко католики і яко Поляки. З упадком унії не торжествував би лат. обряд! Може придбалиб ми одиниці, але що до цілого руского народу, то зірвалиб ми останню звязь, яка лучить нас з ним і станулиб око в око супроти таких приятелів, якими є всякі Антонії Волинські, Віталії, Евльогії і Геліодори, щось грізнійшого, як Петрицкі (Петрицкий не є зовсім такий страшний, як его малюють! — Ред. «Русл.»).

В тих замітках кс. Урбана містить ся вельми багато влучних помічень, котрі повинні собі взяти до серця не тільки видавці Świata Słowiańskiego, але й инші дневникарі і політики польські. Як раз пособлюване москвофілам, котрим не

тільки ми, але й кс. Урбан відказує «консерватизму», лише в тій ціли, щоби спиянати розвиток національний Русинів, уживанє їх яко гамульця, а з другого боку пропаганда ведена в ціли перетяганя греко-католиків на латинство — отсе лише вода на млин всяким радикальним апостолам. Признати suique suum — отсе однока дорога, що може довести до порозуміня. «Не чужого ми бажаєм», як писав Володимир Шашкевич, а «свого то права».

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Політичним положенєм, яке витворило ся наслідком галабурд в ческім соймі, займають ся всі недільні дневники. (Narodni Listy виступають різко проти домагань Німців на відроченє сесії і заявляють, що відроченє сойму рівналоб ся розбитю правительственої коаліції. Ческо-аграрний Venkov відгрожує ся, що в такім случаю Чехи почалиб обструкцію в держ. раді. Социалістичне Pravo lidu називає німецку обетрукцію соймову потайним убійством виміреним проти виборчої реформи і заявляє, що всяка хиткість правительства довела би до сумних наслідків. Социал-демократи ждуть з холодною кровю, що принесуть найблизші години, але они всі наготові).

Як ми вже зазначили, бар. Бек не згодив ся в переговорах з німецькими послами на відроченє сойму, але буде певно і на Чехів впливати, щоби они для німецьких жалоб показали ся троха уступчивішими. Доси однак не відомо нічого, щоби обоїльне роздратованє втихомирило ся і щоби положене поправило ся, а тимчасом сего дня, в середу, має відбути ся дальше засіданє сойму, на котрім можуть повторити ся галабурди подібні, як в п'ятницю, що розбили засіданє.

Міністер Прашек переговорював також з ческими послами в неділю, одначе они не хотять чути про ніякі уступки в користь Німців, вказуючи на се, що пересиленє спричинене Німцями, а колиб правительство показало ся уступчивим, тоді всі сторонництва ческі однодушно булиб гриневолені як найострійше виступити проти правительства.

Виборчому заковови угорському, котрого основи подали ми за часописю Nepszava, присьвячують всі дневники свої замітки. Робітничі верстви одержать на основи сего закона сильнійше представництво, як навіть після предлоги Кріштофого, одначе з національного становища представляє ся сей начерк вельми некорисним для немадярских народностей. Особливо вельми покривджені виходять: Словаки, Румуни, а найгірше Русини. Бо коли Мадяри при 51.4% населеня (але на основи фалшивої статистики) будуть мати 61.4% голосів, то Словаки при 11.9% населеня дістануть 10.3% голосів, а Румуни при 16.7% лише 7.4% голосів, а Русини при 2.5% населеня лише 0.5% голосів.

Головною хибою предлоги є велике замотанє, котре буде давати привід до всяких надуживань виборчих. Мимо того, як запевняє оден угорський політик, при всіх надужитях таки немадярским народностям конечно дістане ся найменше 30 мандатів. Є се очевидно яскрава кривда, але в порівнаню з теперішнім станом се поступ. Робітничим верствам визначено 37%, одначе в дійсности здобудуть 15—

20%. Як небудь гр. Андраші лише устно предложив монарсі основи закона, одержав вступну санкцію і згоду на пльуральну систему, а ще підчас теперішнього побуту монарха має подати готову предлогу, що буде лише формальностю. Предлога буде внесена в соймі в половині жовтня а при зміненім регулямінії ніяка опозиція не має сили ударемнити її ухваленя.

Допись з Косівщини.

Куди се заведе?

Хочу sine ira et studio подати кілька фактів, щоби спитати тих, котрі цькованє на руский нарід всяких „Wiek-ів“ не спияняють, куди таке поступованє заведе?

Будую хату на моім власнім ґоунті, де мала би міститись читальня «Просьвіти» і крамниця. Щоби в теперішнє „люте время“ обезпечитись перед напастями, написав я (відай в лютім с. р.) до о. Винницького яко віцемаршалка, щоби загонистість деяких дрібних урядників Ради пов. спивив, бо, як зачуваю, троюдятя вони против будови. У віята постарав ся я о дозвіл на будову хати, а що се звичайна гуцульська хата, то ніяково було мені предкладати plan budowy так як такого доси на гуцульську хату певно ніхто не предкладав.

Ледви звіз я дерево на хату, як поспали ся жалоби на мене до виділу пов., до староства, до Консисторії, а коли не покваллювались з відповідю на письма ексдьяка і писара громадского, так пішли телеґрами. Виділ пов. робив два рази доходженя на місци, раз не завідомлюючя мене, а староство так само звідувало Уряд гром. „Czy Mozes Druk buduje na gruncie ks. Popiela dom“. Ех-дьякови і писареви громадскому потрібно було закпити собі зі староства, подібно закпив собі ех-дьяк imieniem parafian і з Виділу краєвого.

Жалоби і відповіді ішли в скорім темпі і бажаним булоб, щоби і другі справи так поспішно полагоджувались. На жаль так не діє ся, Рада пов., здекомплетована ще в 1905, аж на 11. червня с. р. був розписаний вибір 3 członków z gmin wiejskich, доперва за 2 роки могла зібрати ся до ухваленя бюджету (чи ту розпоряджає §. 14? не відомо). З виплатою за роботи на дорозі пов. проволікають роками. Виділ пов. не хоче того видіти, що стайні, з котрих гноївка тече на дорогу, не віддалені від тоїж дороги й на 10 цм. — що коршма, а передтим стайні, на котрих сіно складають, близші еще до церкви і то в напрямі вітру (намірена моя хата не в напрямі вітру та поміру «інжинєра» Ради пов. віддалена 45⁷⁰ м.), що пивниці на нафту не склеплені, стоять зараз при дорозі!

Яке страшне заслїпленє у нас тепер (було воно й давнійше, але не в тій мірі), допечи Українцєви hajdamase, що ні Виділ пов., ні староство не зважали на тенденційність писем, в котрих naczelnik gminy обжаловує себе, що jest zwolennikiem ks. Popiela і той самий naczelnik gminy „жадає“ рівночасно „ponieważ gmina Dołhopole należy do rajonu (sic!) posterunku w Uścierykach uprasza się tedy o wyjednanie udzielenia asystencyi s. k. żandarmerji w Uścierykach do wstrzymania dalszych robót wewnętrznych“, а Виділ пов., в котрім засідає руский (melius руский) сьвященик, просить о udzielenie asystencyi — і староство без повідомленя мене і уряду громадского присилає жандармів з заказом дальшої будови! — Жалують ся гуцули вже довший час «на збитки, які з нами пани виробляють», і

колиб я не втішався впливом на гуцулів, моглоб прийти до проливу крови.

Колиб староство показало поспіх такий у других пекучих справах! а того нема. Правда, що в нашім старостві царство разділше ся на ся. Не оден з низших урядників староства трактує сьвященників як за *dobrych czasów* — *porów*. Писар напав паний війта опівночи і в додатку оскаржив єго о провину з §. 496 з. к. Суд увільнює війта а засуджує писаря на поношене коштів, та за те комісар грозить війтови „я тебе буду судити а не суд, не будеш ти більше попа слухати“. Коли вже в парламенті нарікав п. *Lazarski* на *Prügelpatent*, то о скількож більше мусим ми, котрі на своїй шкірі сего досьвідчуєм! Через таких «комісарів» не може Рада гром. діждати ся від 2 літ, щоби відобрати концессию, уділену через сфалшоване акту, на коршму ех-дякови під самою церквою! — Куди се все заведе!

II.

16. цвітня мав я карну розправу з § 303 з. к. в Коломиї. Хотя заступник приватного оскаржителя (ех-дяка) *dr. Naczewski* міг набрати переконання, що я поступив по Божому закону, бо не міг і не мав права поблажувати розпичуванню через ех-дяка вітців родини — аж до тої степені, щоби зайшла небезпека вимордованя цілої родини через пияка, то рівнож пустив нерозважний аргумент, *ze sprawa ma tło polityczne*. (Ех-дяк агітатором І-о Мойси, II-о Дудикевича і III-о Трильовського «Віри»? Якої паноньку потребуєте? а тут тло *polityczne!*!)

«Аргумент» д-ра Гачевського з аудиторії пішов між нарид, котрий не розбирає, чи п. Гачевскі заступник приватного обжалованого, чи хто з Трибуналу. Дійсно медвежа прислуга Теміді — тим паче, що п. Г. мусів при інформації від ех-дяка як також і зі зізнань сьвідків чути, що я мав сказати: «Іван сьміє ся (з науки) тепер, а Христос плаче!» — Куди се заведе?

Новинки.

— Календар. В четвер: руско-кат.: Ефема; римо-кат.: Рем. — В п'ятницю: руско-кат.: Трофима; римо-кат.: Леодегарда.

— Ювілей нашого цїсаря в Курітибі. Перед нами лежить 23. ч. курітибської „Зорі“ з

дня 3. вересня. Се число в цілости присьвячене ювілеєви 60-літнього володарства цїсаря Франц Йосифа I. Папір веліновий, друк синьою краскою. На I. стороні поміщено портрет цїсаря окружений вінетою, а під сподом подано текст австрійського гимну в цілости. Дальше слїдує статейка про панованє нашого монарха і тоаст виголошений на зібраню курітибських Русинів дня 18. серпня с. р. В иншім місци сего числа містить ся отся оповістка:

Руска школа. З okazji ювілею Найяснійшого Монарха Цїсаря Франц Йосифа I, Русини замешкали в Парані, постановили заложити руску школу в Курітибі, а ред. „Зорі“ звиває о складки на тую ціль. Нам брак осьвіти, брак школи. Нас звиж 50 тисяч є в самій Парані! Просимо пересилати хотїй вентина на тую тїль. Що то є вентин, або сто райсів! Нехай кождий Русин, кожда Русинка, пожертвує хотїйби маленьку лепту, заложимо чи то в Курітибі, чи на кольонї, де найбільше наших людей живе, заложимо нашу руску школу, котра наші дїти виховувати буде на Русинів. Редакция „Зорі“ постановила запросити *Вп. о. Ігумена Маркіяна Шкіриана Ч. с. В. В.* в Прудентополїс, щоби ласкаво заняв ся сею рускою справою. Ми будемо пересилати і порозумівати ся з о. Ігуменом в справі рускої школи. Фонд той, котрий буде стояти під надзором о. Ігумена і всіх Русинів, буде носити назву: „Бразилійскі Русини в память Ювілею Іх Величества-Маєстату Цїсаря Франц Йосифа I. заложити першу руску школу“. Нехай Бог єї благословить!

— Від секретаря «Наук. тов. а ім. Шевченка» п. В. Гнатюка дістали ми характерстичне письмо, котре тут подаємо до відомости всеї України-Руси:

Наукове Товариство імени Шевченка у Львові, ул. Чарнецького ч. 26. Львів, 28. IX. 1908. До Хвальної Редакції „Руслана“ у Львові. На підставі закона з 26. грудня 1895 р, про береженє авторских прав, як секретар Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові жадаю безпроволочно застановленя передруку праці д-ра К. Студиньського п. н. „Польські конспірації серед руских питомців і духовенства в Галичині“ в Руслані. З поважанем *Володимир Гнатюк*.

Отже на се відповідаємо, що ми зовсім не мали думки присвоювати собі власности Н. Товариства ім. Шевченка, а як зазначили в Слівци від редакції в ч. 195, що подаємо «виїмки із студії д-ра Студиньського» (і се зробили ми в порозуміню з автором), та третьою главою закінчуємо єї виїмки. Мали ми на думці звернути на се виданє бачність духовенства і ширших кру-

гів руских, щоби собі єго купили і в цілости прочитали, отже робили ми тим навіть рекляму товариству, щоби книжки не спочивали в магазині. Тимчасом п. секретар добачив в тім порушенє авторских прав, коли в цілім цивілізованім сьвітї водить ся, що дивенники подають широкі виїмки з більших видань (т. нпр. „Дїло“ давало значні виїмки з *Lozinskyego Prawem i Lewem* ітп.), але коли п. секретар волить, щоби книжки спочивали в магазині і ніхто про них не знав крім немногих членів, то вволимо єго волю.

— Духовні вправи (реколекції) для сьвященників відбудуть ся на днях 5. до 8. жовтня с. р. в духовній семінарії у Львові. Початок д. 5. жовтня о 8. год. вечером. Ті, що хотять взяти в них участь, зволять зголоситись письменно до о. В. Семкова, пл. св. Юра ч. 5 найдальше до дня 4. жовтня.

— Докторат ветеринарії. Академіям ветеринарії у Відні і у Львові надано право промованя докторів ветеринарії а тим самим зрівнано академії ветеринарії зі всіма иншими висшими школами.

— Холера в Празі. В останних днях ослабає пошесть холери в Петербурзі. Телеграмм доносять, що повавчєра було там лише 222 випадки занедужаня, а померло 98 осіб. Число хорих на холеру в Петербурзі виносить 1833. Зате прокидає ся та страшна пошесть по ріжних инших містах Росії, а в однім випадку появилася в чеській Празі. Занедужав там дня 24. с. м. Звиновскій, купець, що приїхав з Петербурга. Бактеріологічні розсліди показали, що Звиновскій привіз холеру. Хорого приміщено окремо на клівніці, а готель, до якого він був заїхав, дезінфекціоновано. В разі розширеня холери в Празі, було би то великим ударом для ювілейної вистави, яка тішить ся широкою фреквенцією гостей (доси звидїло єї близько півтретя мільона осіб).

— Що таке Сибір? Відповідь на се питанє можна мати зі збірника „Сибір“, який отсе сьвіжо вийшов. У збірнику взяли участь такі знавці Сибіру, як Т. Н. Потанін, професори Боголєпов, Клеменц, Кавфман, Серошевский, який пробув на засланю в Сибірі 30 років, та инші. „Російська державність — пише Вацлав Серошевский — зробила в Сибірі величезну „карно-поправчу“ справу, на яку пішли мільони грошей, ріки сліз та море крови. Як би зібрати разом ввесь стогін, викликаний сею спробою, то він би перекричав гомін бурі на океані“. Сю спробу роблено сотки років. У сибірські тюрми садовили людей „радивяцшеї казни“ та „сугубой смерти“. Сибірська тайга, ліси, тюрми бачили такі страхїтя, такі стражданя, яких не зазнала ні од-

що порабляеш? Знавш добре, що все то мене дуже обходять.

У мене в Бережанах нічого так нового нема, от як в малому місточку! Скажу тільки те, що молодїж Бережаньска пильно взялася до нашої літератури, учитця, студіює, що аж душа радуєся. Поломїнь народній, що був прывгас, засипаний попїлом, розгорївсь у їх серцях. Я тільки тим і тіпуєся і се нагорода єдина за мою трудну працю. Ся одна думка потїшає мене і захоочує до праці, що при спорю на будучину людей тямущих народіві нашому безталанному. Можу тим похвалити ся, що я в 8-ій класї маю таких кількох стилїстів, що душа радуєтця читати таке заданє. Добрї колись жнива будуть, скажу ту з незабутнім Тарасом.

Федькович зїстав тепер, як читавсь певно в часописях, повітовим инспектором. Може дещо доброго зробити для народніх шкіл Буковинських хоч у своїм повіті.

Як ти дивисся на єго теперїшні поезії, що були в останніх числах Правди. Міні вони видаюцца дуже сухими, не промовляють зовсім до серця, як то поезія щира повинна. Я все своє кажу, що дармо вже Федьковичеві поезії писати, над ним тут на тім полі зовсім панує Тарас. Єго поле — оповіданя, там він оригінальний і може довести до великого.

Жичу Тобі при тій спосібности щасливо діждати і весело провести з родиною Рїздво і засилаю від моїх старих Родичів низький

поклїв и поздоровленнє. Коли писатимеш до мене, адресуй до Бережан, бо я там буду вже 27. л. грудня.

Бувай здоров і не забувай Твого широго приятеля.

Олександра.

Ч. 156.

Лист Оленс. Барвіньського до Ізид. Воробкевича, пис. 31. грудня 1869.

Друже мій єдиний!

Довго думавь я — і не мігь додуматись, чому Ти до мене ні словечкомь не озвєсся. Отже хочь Ти таки до мене не озивався, хотївь я нині по школі написати до Тебе письмо. Ажь гулькь! зараз по обїді вступає листовонь і приносить міні письмо, — зь адресу пізнавь я, що відь Тебе.

Чамало втішило мене се, що Ти не забуваешь про Твого старого друга, чамало втішило мене, що й на зеленій Буковині єсть ще серце, котре для мене горячо бьєтця! Спасибі Братіку милий, що не забуваешь про мене!

Передовсім прийми відь мене щирі жичення зь нашимь новимь рокомь, — нехай усе такь ведетця, якь би Ти собі бажавь!

(Дальше буде).

Матеріяли до історії зпосин Галичан з Буковинцями.

Ч. 155.

Лист Оленс. Барвіньського до Ізид. Воробкевича. Шляхтинці, 23 л. Грудня 1869.

Милий Друже!

Давно вже, як написав я до Тебе скілька слів, та до нині Ти на їх не обїзвася. Однакож між щирими приятелями нема політики, и я, не зважаючи на те, знов пишу до Тебе, засївши на кілька днів в моєму рідному селі на відпочинок и поговорку з батьком-матірєю и милою дружиною. В однім ми заводї опинились, той розуміємо один одного, що не багацько у нас лишнєго часу й кілька слів написати до щєрого товариша. Тепер, здаєтця, й у Вас свобідний час, тож озвєся, милий друже, хоч кількома словами, а коли ні, то може піснею якою любою озвєсся. Я нерав тішуєся над Твоїми піснями, нерав и посумую, коли й ти у пісні сумуєш.

Що там дітця з руською часописею, що мала видавати Ваша Бєсїда? Який там тепер дух віє у Чернівцях? Чи припав Тобі до вподоби Народній Календар Просвіти? Напиши міні, як Тобі поводитця, як проживаєш?

на країна. Самих смертних кар там уживалося кілька сортів. Злодіїв і розбишак били батогами, а потім вішали. Така сама кара була паліям. Жінок, які вбивали своїх мужів, живими закопувано в землю. Відступників від віри та еретиків палили на огні. Державних злочинців четвертовано, колесовано, на кіл настромлювано та голови їм відрубано на помості. Фальшивникам гроша відрубано обидві ноги і ліву руку. Катованя були всілякі: на „дубі“ трясли, розпеченими кліщами рвали тіло, язика й вуха відрізували, ніздря вивали, окропом обливали. В сибірських тюрмах сиділи найвизначніші злочинці і тим то там така люта була їм кара. Злочинців садили в „яму“. Копали ту яму, обкладали її боки деревом, зверху закладали товстими колодами і малісіньке віконце тільки оставляли. У те віконце кидали в'язням їжу. Таке розказували Серошевському старі якути.

— **Польське свята в Жовкві.** Вчора перенесено в Жовкві тілні останки польського гетьмана Станіслава Жулкевського, який погіб в 1620 р. в борбі з Турками під Цепорою, з давнього гробу до нової гробниці. На се свята прибуло зі Львова кілька тисяч Поляків і тисячі з околиці Жовкви. На ринку уставлено катафалок з домовиною покійника, докола якої станули тисячі польських Соколів, гімназійної молодіжи, представителі кількох соток польських товариств зі Львова і з цілого краю, а на трибунах засіли запрошені гості з кр. маршалком гр. Ваденім. По промові кр. маршалка відправив службу Божу архієп. Більчевський, потім виголосив проповідь єписк. Бандурський, музика відіграла пісню „*Boże, coś Polskę*“, потім відчитано лист Г. Сенкевича „Слово до народу“, даліше промовляли др. Гломбінський, др. Фішер від польського сокілства, бурмистр Жовкви Зебаль, а по панакхиді, відправлений архієп. Більчевским, віднесено домовину до сакрофагу від колегією. Треба признати, що Поляки уміють цінити своїх заслужених мужів і уряджувати патріотичні свята. Нам, Русинам, лише учитись від них уряджування таких обходів. А що нам ще дуже далеко до такого знання, показало недавнє свята в роковини гадицької програми, уряджене львівским „Соколом“. Маленька сая „Сокола“ світила тоді в половині пустою. Сумне але на жаль правдиве!

— У вчерашнім числі „*Руслана*“ через недогляд в друкарні в частині накладу переставлено другу з третьою стороною. Тих Впов. передплатників, що дістали число з переставленими сторонами, просимо дарувати сю похибку.

Оповідки.

— **З львівської архієпархії.** Канонічну інституцію дістали оо.: Михайло Власенко на Наквашу, Іван Іванчук на Вікно, Євген Тимкевич на Кудобинці, Николай Прокопович на Юнашків, Денис Коцюба на Завалів, Андрей Декальський на Білявці, Еміліян Радзикович на Вишенку велику, Михайло Абрагамовський на Дубце, Волод. Коломвець на Ліщин. — Завідательства одержали оо.: Іван Білак в Гарбузові, Михайло Бутринський в Шишківцях, Андрей Дубицький в Звенигороді, Роман Березинський в Кривім, Юліян Фацієвич в Козавці і Іван Брильський в Вибудові. Сотрудниками назначені оо.: Теофіль Дурбак в Зарваниці, Володимир Масяк в Золотниках, Михайло Ганушевський в Болахові, Іван Жигаль при церкві св. Параскеви у Львові, Стефан Мокнацький в Тереховлі, Василь Матвійко в Николаві н. Дн., Семен Біленький в Тернополі і Володимир Галайчук в Галичи. — До канонічної інституції візвані оо.: Андрей Киналь на Оплуцко, Василь Кушвір на Вербів, Мелетий Дзерович на Братківці, Нестор Коржинський на Довге, Теодор Костишин на Голоско велике і Михайло Бутринський на Шишківці. — На конкурс з речинцем до 13. листопада виставлені парохії: Клецівнє, Надітичі, Лецівка, Лукавица вижна, Плісвьяни, Ме-

жпріче, Сихів коло Львова, Смерже, Лисятчі, Стрілки, Сварчів, Берлин, Вибудів, Тростянець вел., Монастирець з тим, що, хто дістане презентаційну грамоту, буде обов'язаний при канонічній інституції дати письмєнну заяву, що годять на відділенє Коротин, і Гарбузів в речинцем до 28. вересня с. р. — Від конкурсового парохіального іспиту увільнені оо.: Юліян Зубрицький з Яхторова, Николай Селезінка з Янчина, Богдан Еліяшевський з Гуменця, Юліян Твардиєвич з Лопянки і Мих. Чачковский з Товстого. — Іспит конкурсовий парохіальний відбуде ся 11. і 12. листопада с. р.

— **Вечір пісні і гумору** д-ра Льва і Фільомени Лопатинських відбуде ся в Стрию дня 3. жовтня с. р. в салі „Народного Дому“. Програма концерту обнямає пісні і оперові арії рідних і чужих композиторів та гумористичні поезії наших найвизначніших письменників, як Котляревського, Шевченка, Франка, Руданського, Леукого і ин.

Галицький сойм.

Засіданє з дня 30. вересня 1908.

Засіданє почало ся відчитуванєм впливів. Між внесеними були: п. Курівця в справі укравлення повіт. дороги з Калуша до Ясеня та в справі курсів для гром. писарів; п. Ганчаковского в справі живлових нещастів в турчаньскім повіті; п. Трача в справі вилучення від езекуції майна потрібного селянинови до життя; п. Сеника в справі службової прагматики для народних учителів; п. Крисоватого о камінну сіль для громад збарзкового пов.

Інтерпеляції: пос. Курівця в справі переслідуваня селян в Лужанах зарядом скарб. дїбр в Петранці; п. Трача в справі дараб на Черемоші; п. Олесницького в справі розв'язаня гром. ради в Топорові (пов. Броди), в справі виборів до гром. ради в Романові (пов. Бібрка); в справі пояснюваня закона о дороговій поліції і в справі виборів до гром. ради в Лагодіві (пов. Перемишляни); п. Трача в справі написи на рускій гімназії у Львові; п. Макуха в справі міської господарки в Товмачі; п. Старуха в справі вешанованя властями руских свят, і п. Левіцького в справі крованих подій підчас робітничої маніфестації за виборчим правом в неділю 27. с. м.

Потім приступила палата до дневного порядку.

Телеграми

з дня 30. вересня.

Відень. Делегації зберуть ся в четвер 8. жовтня в цілі уконституованя. Того дня по полудни буде прийняте у цїсаря, на яким монарх виголосить престольну промову. Президентом австрійської делегації має бути др. Мадейський.

Софія. Кн. Фердинанд з огляду на політичну ситуацію повертає в суботу до Софії.

Прага. Др. Крамарж занедужав на серце, а лікарі заборонили єму брати участь в парламентарних працях.

НАРОДНА ГОСТИНИЦЯ

Готель, реставрація і казарня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 30. с. м.: Йосиф Павлинський, Грусятічі; др. Тома Печерський, Комарно; о. Тадей Скородинський, Трускавець; Іван Блюменфельд, Підволочиска; Александер Юркевич, Печенїжин; Михайло Питляр, Заліці; о. Іван Зазуляк, Рожиска; о. Володимир Кунинський, Чорний Потік; Прокіп Ковальчук, Молдавско; о. Іван Завадовський, Увин; Ілія Аляйн, Глусте; о. Николай Полявський, Яблінка нижна.

Агенти корабельні дістануть платний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро днівників Бухштаба, Львів. (11—10).

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-руської фабрики Євгена Білінського в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся покликку: **Свій до свого!**

Рідний Край літературний й громадський тижневник, популярно редагований, виходить у Києві під редакцією О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річас 6 рублів, півріччю 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщенська № 97.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, при улиці Рускій ч. 20. (дім власний). приймає обезпеченя будинків, всяких річних домашних і господарських, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростію. Оцінка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 15.885 відшкодовань в сумі вісім і пів мільона корон.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906-1907 виносять по 10 проц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса опадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишлі приймають подієн „Дністра“ при уділюваню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ в Краківскім Товаристві.

Агенції „Дністра“ находять ся в кождім місті і в многих селах; там, де еще не робить инший агент „Дністра“, можуть письмєнні селяни старати ся о уділенє агенції. До тепер заробили агенти 1.142.108 корон провізії.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	K 1,003.364—
„ резерви премій	„ 613.720—
„ спец. на звороти	„ 50.939—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437—
„ резерви спеціальної	„ 35.000—
„ емерит. урядників	„ 218.364—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000—
Разом сума	K 1,964.824—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноци
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець	—	—	—	—	12:20
Станіславова	5:40	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ноци
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець	—	—	—	—	2:50
Станіславова	—	—	—	2:40	—
Коломиї	—	—	—	6:03	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіня	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35†
Янова	6:58	9:15	1:35†	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35†
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділі означені †.

